

Integration is the
#1 barrier to a single
customer view

Learn
now

Harvard
Business
Review

Annonce

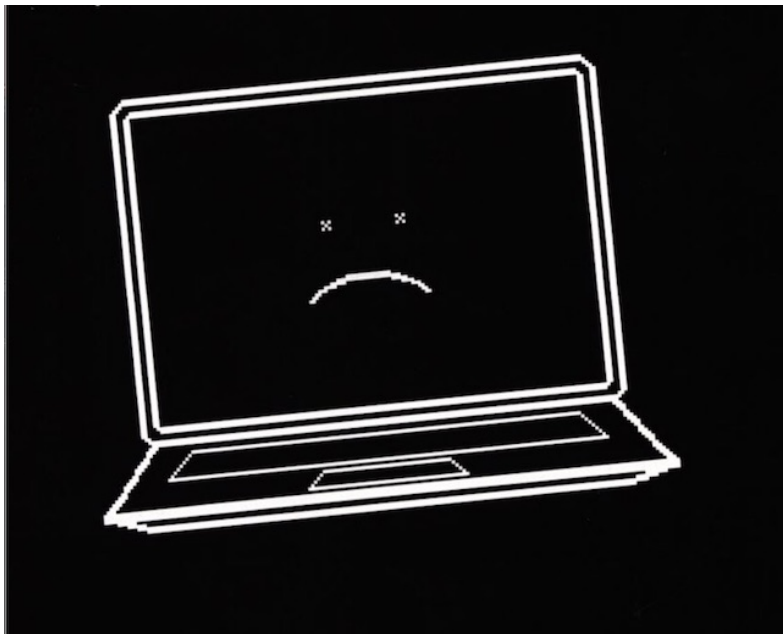
Nyt job - Skræddersyet Outplacement
People Executive

BESØG

[Forside \(/\)](#) [Samfund \(/samfund\)](#) | [Digital \(/digital\)](#) | [K-stof \(/k-stof\)](#)

Anmeldelse: digital dannelse a la Kant

Cherrypicking fra Immanuel Kant

Jesper Tække forholder sig kritisk til forfatter Balslevs konklusioner om, at digitaliseringen har slået fejl over en bred kam. Udklip fra bogens forside.

Skrevet af

(/Jesper-
Tække)

Jesper Tække (/Jesper-Taekke)
Lektor (/Jesper-Taekke)
Aarhus Universitet IKK (/Jesper-Taekke)
10 artikler
6 indlæg

Lektor i medievidenskab Jesper Tække anmelder Jesper Balslevs nye bog "Kritik af den digitale fornuft". Han er lodret uenig i de konklusioner, Balslev drager.

Anmeldelse af "Kritik af den digitale fornuft – i uddannelse" af Jesper Balslev. 143 sider, forlaget Hogrefe.

Jeg plejer at anmelde bøger til videnskabelige tidsskrifter, men efter at have læst "Kritik af den digitale fornuft" står det mig klart, at vi ikke har med et videnskabeligt værk at gøre, men derimod med en debatbog, hvorfor du finder anmeldelsen her på Kommunikationsforum.

Kant uden bund

Titlen indikerer en kantiansk analyse, men der er kun tale om cherrypicking, hvor citater tages ud af deres kontekst og anvendes efter forgodtbefindende. Forfatteren Jesper Balslev (JB) har øjensynligt slidt sig igennem værket "Kritik af den rene fornuft", måske for trods alt at have læst et eller andet ordentligt inden for humaniora. Efterfølgende ærgrer han sig over ikke at være stødt på referencer til den gamle mester i den litteratur, der omhandler anvendelsen af digitale medier i uddannelsesverdenen.

Dette må nok føres tilbage til, at JB, der er gammel it-mand og kun nyligt er begyndt som ph.d.-studerende, indtil videre kun har orienteret sig i den slags rapporter, der går under navnet *policy papers*. Sådanne rapporter er udformet af dyre konsulentbureauer og er oftest en stor omgang bullshit-lingo, hvor mennesker kun ses som tal og data. Havde JB læst forskningen vedrørende forholdet mellem undervisning og teknologi, ville han ofte være stødt på Kant, som ikke er til at komme uden om i den verserende debat angående dannelse i det digitaliserede samfund.

JB agiterer for, at it og digitale medier ikke har indløst det store potentiale for bedre undervisning og de store effektiviseringsgevinster, som blev lovet i de *policy papers* fra de sidste 30 år, han har læst sig igennem. Dette tror jeg godt, jeg kan give ham ret i.

Beklageligvis drager JB nogle højest uheldige slutninger på baggrund af disse *policy papers*, som han ellers selv forholder sig så kritisk til:

1. Da vi nu kan se, at eleverne ikke er blevet dygtigere, efter samfundet har postet milliarder i it-udstyr i skolerne, synes JB klart at kunne slutte, at it og digitale medier nok slet ikke er gavnlige for undervisning, men derimod direkte skadelige. Ad hoc inddrager JB også en række studier og perspektiver (igen via *cherrypicking*), der kan vise, hvor distraherede eleverne er, og hvor dårligt digitale medier og it er for hjerneudviklingen.

JB synes dog at glemme, at der kun er blevet brugt penge på selve teknologien og ikke i nævneværdig grad på udvikling af didaktik, herunder uddannelse og efteruddannelse. Dette paradoks, at man har kørt en masse grej ind i klasserne lige fra trådløse netværk over digitale tavler til iPads *uden* at have investeret i udvikling af nye mere adækvate didaktikker, har imidlertid været begrundelse for megen forskning, mest interessant, aktionsforskning, der har

genereret mange brugbare didaktikker og hertil en reflektiv (fornuftig kantiansk) forholden sig til det digitale.

Dermed kan JB's kritik af indholdet i policy papers og den ureflekterede efterkommelse af dem synes at være et relevant bidrag til evalueringen af den tidlige digitale fase. Men som kritik af digitalisering i det hele taget udgør bogen blot en form for stråmandsargument.

2. JB mener ikke, at de digitale medier gør nogen forskel i den forstand, at vi kan tale om et nyt mediemiljø, og derfor heller ikke, at vi overhovedet behøver at undervise hverken med eller om digitale medier (dog måske lidt i de ældste klasser og i gymnasiet).

Dette er højst overraskende. Allerede på første semester på medievidenskab må den fornuftige studerende erkende, at hverken kanalmetaforen eller grammatikmetaforen slår til, men, at netop miljømetaforen er mest behjælpelig, når vi skal forstå betydningen af et nyt kommunikationsmedie. Miljømetaforen stammer fra Meyrowitz, der er repræsentant for den måske mest teknologiske teoretiske retning overhovedet, nemlig den canadiske medietradition. Tænk på Neil Postman, der sagde "*a medium does not add anything, it changes everything*", og det var ikke positivt ment.

Overskridelse af selvet gennem dannelse

Begrebet om dannelse stammer fra oplysningstiden, hvor filosoffer som Kant i kølvandet på trykkepressen søgte at ruste borgerne til den stærkt øgede samfundsmæssige kompleksitet. Ifølge Kant kræves der en sammenfattende idé for, hvad vi vil med "det hele", hvilken kan fungere som ledestjerne for de mangfoldige bestræbelser.

Den ide, som Kant foreslår, er ideen om en fuldkommengørelse af *alle* menneskets evner og muligheder. At blive dannet er at overskride sig selv og sin egen snævre verden for at tilegne sig den videst mulige horisont, som er perfektioneringen af menneskeheden som sådan. Med en berømt formulering identificerer Kant dette som *menneskehedens udtrædelse af selvforskyldt umyndighed*.

Metoden er uddannelse, hvorigennem mennesket skal dannes til at skabe en verden, der er bedre end den, vi har i dag. Datidens samfund og skole var bygget op på tale, skrift og trykke. Kunne man nu læse, skrive og regne tilstrækkeligt, og havde man gennemgået almindelig undervisning i sin skolegang, havde man muligheden for at leve op til Kants idealer.

JB forholder sig kun til den bullshit-lingo, han har læst i policy papers, hvor kun tal og data iagttages. De giver et fordrejet udgangspunkt. Det er

misvisende at sammenligne det århundreder gamle mediesamfunds karaktermæssige resultater med dem, vi opnår her i begyndelsen af det nye mediesamfund.

Spørgsmålet er nu, efter vi har fået og inkorporeret analoge elektroniske medier og står i begyndelsen af det også digitaliserede samfund, om eleverne virkelig ikke i skolen skal lære at beskytte sig mod distraktion og såvel kommercielle som statslige algoritmestyrede it-systemer. Om ikke eleverne skal lære at håndtere de nyeste kommunikations-, organisations- og produktionsformer. Selvfølgelig skal de det.

JB forholder sig kun til den bullshit-lingo, han har læst i policy papers, hvor kun tal og data iagttages. De giver et fordrejet udgangspunkt. Det er misvisende at sammenligne det århundreder gamle mediesamfunds karaktermæssige resultater med dem, vi opnår her i begyndelsen af det nye mediesamfund. De digitale medier har bidt sig fast, også af rigtig mange gode årsager, og det nytter ikke at uddanne eleverne til gårsdagens samfund. Det eneste rigtige, der er at gøre, er at matche investeringer i teknologi med investeringer i udvikling af didaktik, uddannelse og efteruddannelse.

Det er klart, at det ikke går særlig godt, når man bare har kørt et læs iPads ind i klasserne uden at uddanne lærerne til at anvende dem hensigtsmæssigt. Det er lige så klart, at eleverne skal lære at håndtere de nye medier, tænke kritisk og introduceres til remix, produsage, apparition, inter-creativity, networking etc.

Og jo, JB, eleverne kan opnå en mere tidssvarende og bedre almindelse, end det var muligt i det gamle mediesamfund. Mulighederne for at møde andethed i undervisningen er stærkt øget, mulighederne for at modtage processfeedback er stærkt øget, mulighederne for at trække på såvel fællesskab som netværk er stærkt øget, muligheden for at søge information, der er aktuel og ikke står i en gammel forældet bog, er langt bedre og stiller samtidig meget højere krav til at kunne søge information og til at kunne udføre kildekritik – hvilket samtidig netop danner eleverne til at kunne tage del i det nuværende samfund.

”Kritik af den digitale fornuft” er et polemisk debatindlæg, der ikke støtter sig på forskning inden for det område, den beskæftiger sig med, men som i stedet for støtter sig på de policy papers, den egentligt ville kritisere.

RELATEREDE ARTIKLER

Læsningens materialitet (/artikler/Kommunikationsspeciale-En-undersogelse-af-mediets-paavirkning-paa-laeseoplevelsen) - Siden e-bogen og de digitale læsere kom på markedet i løbet af 1990'erne, har det været under pålydende om, at e-bogen...

Hvilken gud skal din iPhone tro på? (/artikler/Siri-doe-etik-digital-assistent) - Digitale assistenter svarer effektivt på faktuelle spørgsmål om alt fra vejrudsigter til regnestykker. Men når Siri udvi...

Samfundet fremelsker afgrundsdyb ensomhed (/artikler/Undersoegelse-af-den-moderne-ensomhed) - Ensomheden findes. Men hvad er den? Er den en epidemi? Er den en naturtilstand for det senmoderne menneske? Er den noget...

257 tech-trends i tiden til tiden (/artikler/Trends-fra-SXSW-) - Kforum har været på SXSW, og tre trendanalyser skiller sig drastisk ud. Læs vores analyse af analyserne.

Sårbare og hypersociale børn med smartphones (/artikler/Anmeldelse-af-Katrine-K--Pedersen-De-digitalt-udsatte-) - Når et barn for ikke så mange år siden skulle se film, så sad der oftest en forælder ved dets side og "talte barnet igen...

Har du talt med en bog i dag? (/artikler/Googles-lader-dig-soege-i-100-000-boeger) - Takket være Googles AI-projekt kan du snart tale med alle bøger i verden på én gang. Fremtidsforskeren Ray Kurzweil har ...

Tag din dårlige anmeldelse som en mand (/artikler/Forfatterrespons-paa-daarlige-anmeldelser) - Er det en god idé at hænge anmeldere ud på Facebook eller true dem med tæsk, fordi de ikke kan lide ens bog? Næppe. I st...

Alt er netop ikke nyt (/artikler/Peter-Jepsen-som-ringe-i-vandet) - Sophie Egede-Schrøder har anmeldt bogen "Som ringe i vandet - Strategisk PR i en forandret medievirkelighed" på vegne af...

Giv din stemme

2,7/5

37 stemmer

KOMMENTARER

UDVALGTE JOB (/KOMMUNIKATION-JOB)

Miljø- og
Fødevarerministeriet
Departementet

(/kommunikation-job/miljo-og-

Head of digital and content
(/kommunikation-job/miljo-og-

Frist: 16. april

Miljø- og
Fødevarerministeriet
Departementet

(/kommunikation-job/miljo-og-

**Presserådgiver (/kommunikation-
job/miljo--og-**

Frist: 16. april

FORSVARSMINISTERIET

(/kommunikation-
job/forsvarsministeriet-

Presserådgiver
(/kommunikation-

Frist: 5. april

PRIMETIME

(/kommunikation-job/primetime-
praktikanter-1)

**Praktikanter (/kommunikation-
job/primetime-praktikanter-1)**

Frist: 31. marts

CONCITO
KLIMAAMBASSADEN

(/kommunikation-job/concito-
praktikant)

**Praktikant (/kommunikation-
job/concito-praktikant)**

Frist: 31. maj

Relations People

(/kommunikation-job/relationspeople-

**Praktikant (/kommunikation-
job/relationspeople-praktikant-1-1-**

Frist: 10. april